

PROJEKTPLAN RQ20

FINAL VERSION 190508/MB, FS

RQ20 har till uppgift att ge en bild av hur väl forskningen vid Lunds universitet står sig i en internationell jämförelse. Utvärderingen ska framför allt blicka framåt genom att identifiera styrkor, svagheter och utvecklingsmöjligheter, i universitetets olika forskningsmiljöer och i dessa miljöers aggregerade organisationsformer - exempelvis institutioner och fakulteter.

Syftet med RQ20 är därför att skapa ett rådgivande underlag för framtiden, på basis av en genomlysning av villkoren inom universitetets olika forskningsmiljöer. Slutsatserna från RQ20 skall också ge rekommendationer kring hur de olika ledningsnivåerna inom universitetet (institutioner, fakulteter och central ledning), var för sig och sammantaget, kan bidra till att uppnå högt ställda kvalitetsmål.

Varför RQ20? – ett övergripande perspektiv

När Lunds universitet för första gången genomförde en större samlad forskningsutvärdering 2008, var syftet att skapa en bild av var universitetet befann sig i det internationella forskningssystemet och att identifiera hur mycket av verksamheten som höll internationellt erkänd nivå. Panelerna hade till främsta uppgift att syna kvaliteten som den uttrycktes i aktiviteter, publikationer, genomslag och framtida planer.

Huvudfrågan för RQ08 är fortfarande aktuell. Det är alltså av avgörande betydelse att förstå var Lunds universitet samlat befinner sig i en internationell jämförelse och hur väl universitetets forskare syns inom olika forskningsfält.

Samtidigt har andra betydelsebärande teman tillkommit för ett universitet som betraktar sig som ett internationellt ledande lärosäte. Ett gäller att säkra de långsiktiga förutsättningarna för kvalitet. Om enbart dagsläget bedöms blir analysen tillbakablickande, eftersom dagens publikationer och genomslag är resultatet av arbete som sträcker sig 5-10 år tillbaka i tiden. Det gäller därför att identifiera hur väl rustad verksamheten är för framtiden. Det handlar i så fall om att värdera framtidsplaner, organisationsformer, former för finansiering och rekrytering, liksom det sätt på vilket universitetets formella ledarskap samspelar med verksamheten i stort. Ett ytterligare element här är användningen av institutionella jämförelser, för att värdera hur universitetet som helhet utvecklas i jämförelse med relevanta referensuniversitet i världen.

En central aspekt av RQ20 är därför att syna hur väl universitetet – som helhet och i sina olika delar - är rustat för att nå stort genomslag och för att förnya och utveckla forskningen.

Ytterligare andra angelägenheter har tillkommit sedan 2008 års utvärdering. Dit hör relationen och utväxlingen mellan forskning och andra uppgifter. Lunds universitet bekänner sig, liksom många andra stora och breda universitet, till idealet om integrerade miljöer, där forskning av hög kvalitet ska samspela med utbildning och samverkan av

likaledes hög kvalitet. Forskningsprofiler och forskningskvalitet måste därför ses i ljuset också av universitetets åtaganden inom utbildning och samverkan. Ledande universitet förväntas inte enbart bedriva forskning av högsta kvalitet utan också lämna bidrag till hanteringen av olika samhällsmål. En viktig del av RQ20 blir då att belysa relationen mellan kvaliteten inom forskningen å ena sidan och universitetets samhälleliga nätverk, dess samverkansformer och modeller för att finansiera och organisera större probleminriktade aktiviteter å andra sidan.

Uppgiften för de i RQ20 tillknutna externa bedömarna är tydligt inriktad mot **rådgivning och konstruktiv återkoppling** på forskningsmiljöernas bedömningar av sin nuvarande ställning och deras planer och strategier för att utvecklas vidare. Bedömarna/rådgivarna ska lyfta fram styrkor och svagheter och – inte minst – möjligheterna att stärka kvaliteten och utvecklingskraften i forskningen.

RQ20 genomförs samtidigt med att den svenska universitetspolitiken blivit alltmer inriktad mot att utveckla och bedöma lärosätenas kvalitetsarbete, främst i UKÄ:s regi och med samlad respons från SUHF. De ramverk som UKÄ och SUHF tagit fram pekar på betydelsen av egeninitierade inventeringar och utvärderingar. Där fyller alltså RQ20 en tydlig uppgift. Därutöver tar RQ20 ambitionen längre. Tanken är att belysa och kritiskt värdera verksamhetens kvaliteter och ambitioner och hur de kan utvecklas vidare.

Att stärka de kollegiala mekanismerna: RQ20:s varför

När de minsta beståndsdelarna i en utvärdering, i RQ20 kallade forskningsmiljöer, erhåller uppdraget att utföra en självvärdering som sedan ska följas av extern bedömning och återkoppling, innebär detta en ytterligare arbetsbelastning utöver en redan späckad universitetsvardag.

Hur kan då en utvärdering som RQ20 motiveras? Vår utgångspunkt är att RQ20 bygger på den egna nyttan: självvärderingen ska kunna användas direkt av de utvärderade miljöerna (och av fakulteterna och universitetsledningen) för planering, för verksamhetsbeskrivningar och som underlag för medelsansökningar både internt och externt. RQ20 är inget främmande element i forskningsmiljöerna; den bygger på sådant som miljöerna redan gör, men samlar och systematiserar det och öppnar det för en kollegial blick av externa rådgivare

Syftet med utvärderingen är därför, som även nämnts i ingressen ovan, att skapa ett underlag för den framtida verksamhetens utveckling. Vidare är ambitionen att RQ20 ska kunna lägga grunden för ett fortsatt arbete med granskning och återkoppling av det egna arbetet med planering, rekrytering och andra centrala uppgifter för att på så sätt stärka forskningsmiljöerna.

I instruktionen till såväl forskningsmiljöer som till externa rådgivare framgår att RQ20 utmärks av en konstruktivt syftande självdeklaration, genomförd i en öppen process inom enheten. Avsikten är att lyfta fram goda saker men också negativa erfarenheter, svåra saker och förväntningar. Rådgivarna förväntas hantera detta förtroende på ett respektfullt sätt och i sina rapporter utgå från dessa självbeskrivningar och självreflektioner, även om de också måste kunna arbeta utifrån mer generella normer och kvalitetsförväntningar.

Syftet är alltså inte att jämföra forskningsmiljöerna, eller att sätta betyg på var och en av dem; det är istället att komma med konstruktiva synpunkter på förbättringar och erkännande av redan uppnådda framgångar. I RQ20 inkluderas inte heller direkta finansiella fördelar eller fördelningsinstrument. Syftet är att genomlysna villkoren i de specifika enheterna, och att dra slutsatser på panelnivå respektive samlad universitetsnivå. I det ingår rekommendationer kring hur de olika ledningsnivåerna, var för sig och sammantaget, bidrar till att uppnå dessa mål. Dock kvarstår frågan om hur självvärderingarna och rådgivarnas arbete ska kunna föras vidare: Förslagsvis ges rådgivarna i uppgift att summera, för var och en av forskningsmiljöerna, styrkor, svagheter och eventuella förslag till omprioriteringar, vilket lämpligen ligger till grund för åiterrapportering och uppföljning på några års sikt, som ett led i ledningsarbetet på samtliga nivåer.

Att utvärdera forskningsmiljöer: RQ20:s hur

Avsikten är att bygga upp utvärderingen kring sammanhängande **forskningsmiljöer** (*Units of Assessment, UoA*). och fånga in dem och deras aktiviteter i lättbegripliga och informativa former. Det betyder att en viktig uppgift tidigt i processen med RQ20 är att identifiera dessa miljöer så att deras aktiviteter kan illustreras och analyseras på ett meningsfullt sätt. Forskningsmiljöer definieras som ämnen, i vissa fall institutioner, i andra fall avdelningar, i åter andra fall större forskargrupper eller forskningsteman.

Vi utgår vidare från att 35 större enheter - **paneler** - ska definieras, som inom sig rymmer 4-8 forskningsmiljöer och att externa rådgivare knyts till varje panel. Forskningsmiljöer och paneler beskrivs närmare nedan.

Vad är en forskningsmiljö?

Forskningsmiljöerna definieras primärt av fakulteterna och kan i vissa fall vara stora och breda (som kan vara svåra att bryta ned i mindre enheter) och i andra fall tydligt avgränsade. Definitionen av forskningsmiljöerna görs av fakulteterna i samråd med RQ20-kansliet. Vi förväntar oss att forskningsmiljöerna ska vara homogena med hög igenkänningsfaktor för de berörda, men inte alltför små. Fakultetsövergripande verksamhet kan i flera fall också komma att påverka definitionen av forskningsmiljöerna.

Vad är en panel?

Begreppet panel används i denna projektbeskrivning för såväl en aggregerad grupp av forskningsmiljöer under självvärderingsfasen (35 stycken) som för samma grupp av forskningsmiljöer under den externa bedömningsfasen. Under den externa bedömningsfasen introduceras även fem specialpaneler, se nedan.

Vi tänker oss att de 35 forskningsmiljöpanelerna vanligen inom sig rymmer 4 till 8 miljöer och därmed ungefär 20-25 lärare/forskare per miljö; detta är sett i medeltal och variationer av olika storlek är naturliga och relaterade till fakulteternas verksamhetsmodeller.. Panelerna ryms vanligen inom en fakultet, men i vissa fall kan det tänkas att en panel delas mellan fakulteter, exempelvis för ämnen som skär över

fakultetsgränserna. Panelerna bör av nödvändighet vara storleksbaserade på basis av omsättning och personal. Vi räknar med en omsättning per panel på cirka 200 miljoner kronor, motsvarande cirka 100-150 lärare/forskare per panel. Det skulle i enlighet med aktuell statistik över fördelningen av forskande personal (se tabell nedan) ge 9 paneler för LTH, 8-9 för medicin, 6 för naturvetenskap, 3-4 för samhällsvetenskap, 3 för humaniora, 2 för Ekonomihögskolan, 1 vardera för juridik, de konstnärliga högskolorna och MAXIV medan delorganisationer inrymda i USV inkorporeras i tillämpliga fakultetspaneler. Det slutliga antalet paneler per fakultet och deras indelning i forskningsmiljöer avgörs i samråd med respektive fakultetsledning.

FO-personal	EHL	FV	HT	J	K	LTH	M	MAX IV	N	S	USV	TOT
Totalsumma	315	4	427	112	73	1205	1152	91	815	495	40	4726
Fraktion	0,07	0,00	0,09	0,02	0,02	0,25	0,24	0,02	0,17	0,10	0,01	1,00
Antal paneler av 35	2,33	0,03	3,16	0,83	0,54	8,92	8,53	0,67	6,04	3,67	0,30	35,02
AVRUNDAT	2	0	3	1	1	9	8-9	1	6	3-4	0	35,00

I den externa utvärderingsfasen räknar vi med att 4-6 externa rådgivare anlitas per panel för de 35 + 5 panelerna. Ordföranden i respektive panels rådgivande grupp är central och bör ha ansvar för panelens samlade rapport. Ordförande bör rekryteras tidigt i processen utifrån erfarenheter av att leda och/eller utvärdera större enheter (inom universitet, forskningsråd, myndigheter etc.). Ordförandegruppen bör samlas i god tid innan platsbesöket för en genomgång av universitetets förväntningar, arbetssätt, finansiering, specifika villkor i det svenska forskningspolitiska systemet och liknande. Ett skriftligt underlag kommer att utarbetas under 2019 och tillställas ordförandena liksom övriga medlemmar (panelister) i de rådgivande grupperna.

Grupperna av rådgivare ska vara sammansatta på ett sådant sätt att den har en rimlig täckning av forskningsmiljöernas ämnesområden, men också så att det blir möjligt att göra bedömningar av andra områden än de egna specialiteterna - vi tänker oss alltså att varje forskningsmiljöes område bör motsvaras av åtminstone en panelist med specialkompetens inom detta område.

Varje panels rådgivande grupp föreslås vanligen ledas av nordisk forskare för att tillförsäkra förståelse för nordiska organisatoriska och finansiella villkor. I övrigt eftersträvas en jämn rekrytering av panelister, med en blandning av nordiska, europeiska och utomeuropeiska representanter. För specialpanelerna kan en bredare ansats tillämpas vid rekryteringen, där också andra erfarenheter än rent forskningsmässiga efterfrågas. Frågor rörande jäv, ålders- och könsbalans bör naturligtvis också beaktas vid urvalet, och RQ20-kansliet avgör slutligt vilka personer som ska sitta i panelerna (efter förslag från forskningsmiljöerna).

Specialpaneler

Utöver de 35 panelerna identifierar vi fem specialpaneler som får till uppgift att belysa specifika temaområden (se även figur nedan).

Ett sådant gäller **organisation och ledarskap**. Forskningsmiljöernas arbetsvillkor påverkas av organisation och ledning inom institutioner, fakulteterna och universitetet centralt, och en viktig uppgift är att klarlägga hur detta samspel ser ut och hur det skulle kunna utvecklas framgent. Lunds universitet har pendlat mellan olika organisatoriska ideal, från decentralisering till centralisering, specifika lösningar för nya områden och betoning på linjeorganisation. Denna panel får till uppgift att göra reflektioner kring universitetets organisation och struktur, och på vilket sätt de kan utvecklas framöver, och kring forskningsrelevant administration (exempelvis kring forskningsservice och publiceringsanalys). Denna panel har också till uppgift att reflektera kring hur väl Lunds universitet sammantaget står sig i jämförelse med andra universitet med likartade villkor med avseende på finansiering och organisatoriska styrning (till exempel Köpenhamn, Edinburgh, Heidelberg, Leiden)

Miljöerna verkar i sammanhang av tvärgående och universitetsgemensamma resurser – bland annat kring särskilt utpekade så kallade **stora och tvärvetenskapliga forskningsmiljöer**, men också andra initiativ för att stärka det tvärdisciplinära samarbetet. Lunds universitet hårbärgerar ett stort antal sådana miljöer (exempelvis så kallade Strategiska forskningsområden, SFO) och en viktig uppgift är att belysa hur villkoren för samverkan mellan dessa och övriga forskningsmiljöer ser ut, hur den leds, organiseras och möjliggörs. Vi föreslår att en specifik panel får till uppgift att belysa stora och tvärvetenskapliga forskningsmiljöers funktion och deras samspel med universitetets övriga forskningsverksamhet.

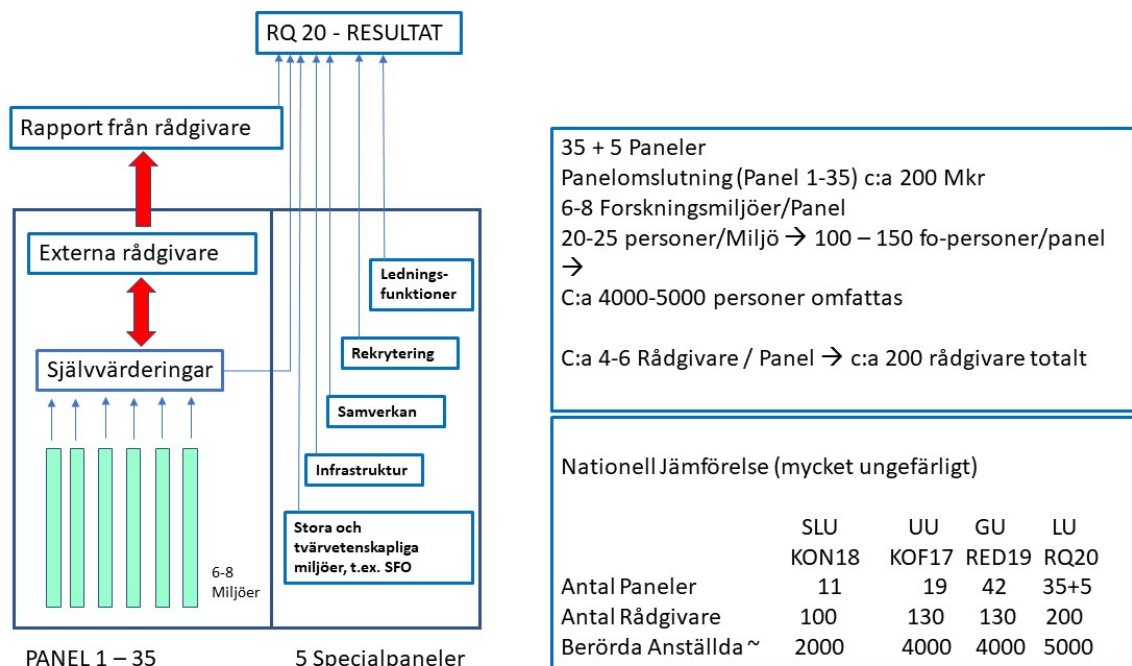
Uppsättningen av **infrastrukturer** inom mycket vida fält är ett annat utmärkande drag för Lunds universitet. Det handlar inte enbart om MAX IV (som får en egen panel) utan om större ansamlingar av avancerad infrastruktur inom biomedicin och teknik- och naturvetenskaperna, liksom inom delar av humaniora och samhällsvetenskap. Det är därför av avgörande betydelse att utvärdera hur väl dessa infrastrukturer kan nyttjas av de olika forskningsmiljöerna och hur samspelet mellan miljö och infrastrukturer fungerar, inklusive ledning och styrning. Vi föreslår att en specifik panel inrättas för att värdera samspelet mellan forskningsmiljöer och infrastrukturer liksom formerna för organisation av infrastrukturer.

Samverkan mellan LU och omgivande aktörer är en viktig del av många forskningsområden inom Lunds universitet, och utan att göra en utvärdering av samverkan i sig, vilket är en uppgift större än vad som ryms i denna utvärdering, föreslår vi en tvärgående analys av villkoren för samverkan – inklusive stöd och finansiering från universitetets ledningsnivåer – som görs av en specifik panel. En viktig aspekt är att samverkan ska analyseras i relation till forskningskvalitet: uppgiften är att belysa när och hur samverkan givit impulser till stärkt forskningskvalitet, till exempel i form av tillgång till nya forskningslinjer, infrastruktur, resurser, utbyte av personal och liknande.

Denna panel får till uppgift att göra universitetsövergripande observationer kring samverkansuppgiftens organisation, ledning, genomförande och finansiering och

anknytning till samhällsförändring. Sådana utmaningar är en naturlig del av ett ledande universitets samtidsuppdrag, uttryckt exempelvis i EU:s *missions* och i FN:s 17 utvecklingsmål. Panelen bör se på hur denna typ av samhällsliga utvecklingsmål reflekteras i universitetets verksamhet, och om, och i så fall på vilket sätt, de kan vara kvalitetsdrivande.

Särskild vikt bör dessutom ägnas frågor om **rekrytering** av forskare på alla nivåer. Varje forskningsmiljö och varje panel har instruktionen att belysa rekrytering in i (och ut ur) miljöerna, men frågan om rekrytering och förnyelse – både den som är initierad av egen kraft och den som svarar emot utlysningar av olika slag – är av sådan samlad vikt, inte minst vad gäller karriärtjänster av typ ”tenure track” att vi föreslår att en särskild tvärgående panel får belysa den.

Figur: Översikt över panelstruktur för RQ20 med nationell jämförelse

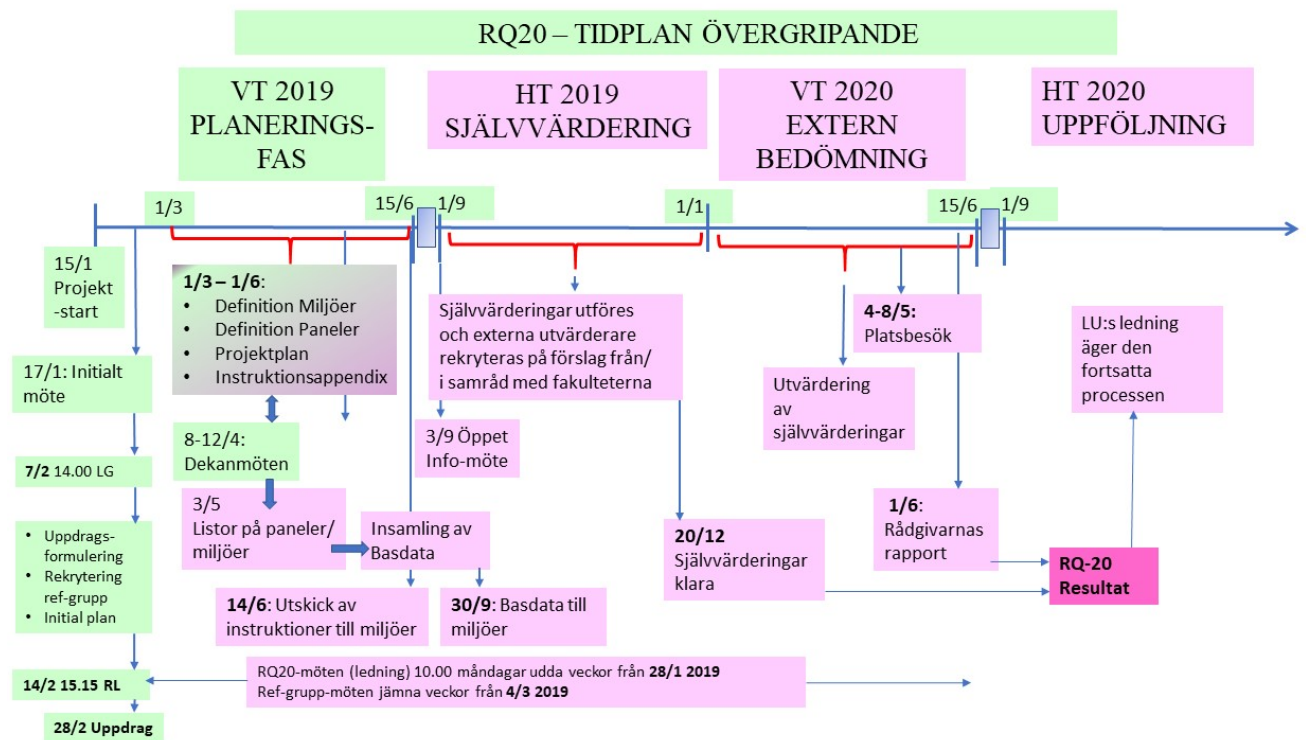
En stegvis ansats: RQ20:s metod

Utvärderingsarbetet indelas i tre delsteg: **A) Planeringsfas, B) Självvärdering och C) Extern Utvärdering.**

Delstegen kommer att bli delvis överlappande men grovt beräknas en termin per delsteg med start vårterminen 2019.

Tidplan för RQ20

RQ20-processens tre faser (planeringsfas, självvärdering och panelutvärdering) pågår under perioden 15/1 2019 – 15/6 2020, se figur nedan. Efter avslutningen av panelutvärderingsfasen överlämnas rapport till universitetsledningen. Då hösten 2020 utgör nuvarande lednings sista verksamhetstermin kommer härmed RQ20 att kunna utgöra en brygga mellan befintlig och kommande ledning.

A) Planeringsfasen – upplägg i tre steg:

- I det första steget ska forskningsmiljöerna och panelerna definieras – en process som involverar ett samråd mellan RQ20:s ledning, referensgrupp och fakulteterna.
- I det andra steget ska ett antal utvärderingsdimensioner identifieras och formuleras, som underlag för enheternas självvärdering.
- I det tredje steget ska basfakta om enheternas finansiering och verksamhet tas fram, för reflektion inom enheterna och underlag för kommentarer i självvärderingen men också som underlag för panelerna.

Självvärderingen – och därmed också panelernas bedömningar – utgår alltså delvis från basdata som tas fram av RQ20-kansliet i samarbete med stödfunktionen.

Dessa basdata ska vara enkla, lättförståeliga och säga något av betydelse för en förståelse av forskningsmiljöernas arbetsvillkor:

- Forskningsresurser (intäkter och utgifter 2018)
- Relationen mellan utbildningsfinansiering (vg 11) intern (vg 21) och extern finansiering (vg 35, år 2018)
- Sammansättning av personal (antal professorer, lärare, forskare, doktorander)

I basmaterialet ska också ingå en publiceringsprofil på forskningsmiljönivå för femårsperioden 2014-2018.. Den kan täcka in såväl produktivitet som genomslag, i genomsnitt och som andel av mest citerade publikationer inom området. Varje utvärderingsenhet bör få möjlighet att ta ställning om bibliometrisk analys är tillämplig på dess område och om det i så fall ska ingå i basmaterialet.

B) Självvärderingen - Uppläggning

Följande element bör finnas i uppdraget att göra en självvärdering (som alltså ges till forskningsmiljöerna, som sedan får organisera arbetet efter eget gottfinnande). En mera ingående beskrivning av miljöernas uppgifter kommer att ges i ett **appendix** till denna projektplan, och utdelas innan sommaruppehållet 2019.

Format: max 7000 ord [40000 tecken].

Miljöerna får som underlag en sammanställning av publiceringsmönster byggd på LUCRIS, kompletterat med en citeringsprofil byggd på SciVal – en citeringsprofil som täcker ämnesområden snarare än specifika miljöer.

Enheterna får också en sammanställning av ekonomiska basfakta (forskningsvolym relativt utbildningsuppdrag samt balans mellan intern och extern finansiering) under samma femårsperiod. Den exakta avgränsningen av de ekonomiska basdata avgörs senare; de kommer dock sannolikt att ligga på institutions- eller avdelningsnivå.

Basfakta behöver inte kommenteras i sig men ska genomsyra kommentarerna kring självvärderingens *teman*, och kan på lämpligt sätt åberopas för att beskriva forskningsmiljöns nuvarande verksamhet och villkor. Nedan beskrivs självvärderingens teman. Självvärderingen är under utarbetande och delas senare.

- Det första temat är en sammanfattande analys av verksamheten, i form av en kortfattad *SWOT-analys* och en beskrivning av vilken eller vilka andra forskningsmiljöer (inom ämnet, inom eller utom landet) som forskningsmiljön betraktar som användbara jämförelsepunkt(er).
- Det andra temat behandlar *ledarskap och organisation*. Här är avsikten att få en bild av hur enheterna identifierar långsiktiga mål och ambitioner för sin forskningsverksamhet, inklusive former för uppföljning av dem. Under detta tema får forskningsmiljöerna möjlighet att reflektera över hur forskningsverksamheten leds, organiseras, hur resurser fördelas, hur hanteringen av forskningsfinansieringssystemet på olika nivåer (råd, myndigheter, EU, internationellt) ser ut, samt utformningen av modeller och ambitioner för rekrytering. Hit hör också reflektioner kring samspelet mellan miljö och formell (linje-)organisation, vilka möjligheter och hinder den skapar.
- Det tredje temat benämns *kollegial kultur*. Här får enheterna möjlighet att beskriva och reflektera kring hur de är organiserade för att säkra och stärka kvaliteten inom forskningen, till exempel genom seminarier, gäster och inbjudningar, användningen av rådgivande grupper och kollegiala jämförelser, interna former för granskning och utveckling av forskningsarbeten, projekt och ansökningar, samt formandet av forskningsnätverk och utbyten runt miljön.
- Det fjärde temat rubriceras *forskningens ekosystem*, och ägnas framför allt åt hur forskningen knyter an till andra uppgifter, som utbildning på grundläggande och avancerad nivå (inklusive forskarutbildning), samverkan med partner utanför universitet, nyttiggörande i olika former och relation till samhällsutmaningar.

Syftet här är alltså att belysa hur forskningens kvalitet knyter an till andra uppgifter inom och utom universitetet, och vilka effekter som skapas i en växelvis påverkan: exempelvis hur samverkan används för att utveckla nya forskningsfält och mobilisera resurser, för att stärka rekryteringen, och hur relationen mellan forskningsprofiler och utbildningsutbud är gestaltad.

- En särskild punkt i självvärdering bygger på *enheternas relation till de olika temaområdena inom RQ20*, i den mån de inte täckts in tidigare (ledning, samverkan, infrastruktur, tvärvetenskap och starka miljöer, rekrytering). Frågorna här får alltså utformas för varje specifikt tema, och gäller sannolikt framför allt områdena *ledning* (enhetens relation till universitetets olika ledningsnivåer, fakulteter och centralt, och på vilket sätt dessa verkar stödjande för forskningskvaliteten), relationen till Lunds universitets ansamlingar av infrastruktur – vilka nyttjas, hur ser formerna för detta nyttjande ut, hur kan det utvecklas – samt *tvärvetenskap och starka miljöer*, där enheterna får möjlighet att kommentera hur deras verksamhet knyter an till något av universitetets utpekade starka områden [SFO, Linné och liknande].
- Avslutningsvis finns utrymme för egna kompletterade reflexioner och ett block av frågor om den interna processen: hur lades arbetet upp, hur engagerades personalen, hur skrevs rapporten, vilka var förväntningar före, under och efter RQ20.

C) Panelutvärderingen – Förslag till uppläggningsen följer

NOT:

Projektplanen för RQ20 är ett levande dokument och kan komma att revideras ytterligare efter samråd med universitetets och fakulteternas ledningar.